arenenud, teiselt poolt aga tõsiasi, et selliseks uurimiseks vajalikud arvustikulised ning kirjeldusmaterjalid meie asulate kohta kas üldse puuduvad või on raskesti hangitavad ja käsiteldavad. Ei paku ju näiteks suurte administratiiv-ühikute (linna, linna ametlikkude osade) kaupa arvutatud materjalid linnageograafilisele eriuurimisele palju, kõnelemata sellest, et neidki andmeid on olemas vaid piiratud küsimuste kohta. Ses suhtes on käesoleva aastakümne algusest peale E. K. S. Kodu-uurimise ja eriti Tartu Linna-uurimise Toimkond ning linnavalitsus astunud mitte üksi meil, vaid ka välismail eeskujuks olevaid samme, kogudes Tartu linna kohta ülihuvitava ja rikkaliku materjali. See aines, olgugi ositi veel katkendiline ja kokkuvõtteis kohati tublisti puudulik, oli üldiselt vahest liialtki üksikasjusse tungiv ning sedavõrt kogukas-täielik, et ta põhjal võib metoodika tänapäevanõudeile vastavalt Tartu linna geograafilist uurimist toimetada. Allakirjutanule oli see juba siis selge, kui ta ülesandeks sai Tartu linnalise nähtuse ümbruseteaduslik analüüs ja süntees. Sama selge kui seegi, et tooresainese labürindile ei tohi esitises järgneda materjali piirita kuhjamine; sest mitte see ei teeni meie tänu, kes võtab vaevaks veel paar tuba juurde ehitada, vaid see, kes ulatab meile juhtnööri terviku või üksikute osade jaoks; seda enam, et moodsa lugeja aega ei tohi enam tooresmaterjali trükkimisega koormata ega viita. Algusest peale näis autorile induktiivne meetod vastuvõetavaimana ja üldnõue kinnitatuna, et käesolev töö peab andma linnalise ümbruse põhjendatud ning seletatud kirjelduse. Hea tahtmisega on ta püüdnud Tartu linna selge ülevaate ja liigestuse, põhitoimingute ja nende integratsiooni selgitamise poole. Ülaltähendatud ülesanne ei ole käesolevaga veel täiuslikult lahendatud, vaid tööga ühes arenedes ei ole mitmed vastarendatud meetodid ja äsjatekkinud ideed leidnud tegelikku rakendust. Teiseks on olnud linnalise ümbruse probleeme, mille puudutamisest autor on loobunud selle ümberhiiliva kahtluse mõjul, mis kaasub iga uue tulemusega ja mille lõpliku tõestamiseni võib jõuda vaid kodumaa asulate põhjalikul ja võrdleval uurimisel. Selle katse sooritaja oleks rõõmus, kui linnadeliit üheks oma ülesandeks teeks meie linnade süsteemika uurimise ja sellega jätkaks Tartu linna alustatud tööd. Iga kaasvõitlejat linnageograafia avarail sõjaväljul tahab ses suhtes meeles pidada käesoleva töö lõpul esinev bibliograafia, avalikku arvamist ja seltskonda aga linna-esteetiline ja rakendusgeograafiline sulusõna.

Nagu öeldud, on linnageograafilise uurimise sihid ja teed senini veel lahkarvamisita selgitamata, mille tõttu ei ole ka üldtarvitatavate meetodite omamisele välja jõutud. Ja tahab tänapäeval keegi linna ümbruseteaduslikku uurimist tõsiselt võtta ning toimetada, siis on ta sageli sunnitud tahes-tahtmata iseteid leidma ja enda meetodeid tarvitama. Järelikult leiab ta töö ka üldmetodoloogiliselt tähelepanu ning arvustust. Autor on töö kestel siin-seal küll metoodilisi küsimusi puudutanud, siiski vajatuks pidanud oma tööd varustada — koguteoses eriti sobimatu — erilise metoodilise avasõnaga, vaatamata sellele, et see tänapäeval peaaegu igas trükis ilmunud monograafias figureerub. Olgu kuidas on, viimane nähtus näitab pigemini seda, et nende probleemide üle seda rohkem räägitakse, mida vähem on lusti neile tegelikult läheneda. Olgu küll muidu märgitud, et autor on mõningaid asju teksti mahutanud ptii-kirjaga (liigitusi, täiendusi, ajaloolisi andmeid, taimestiku loendeid j. t.), mida ta metoodiliselt ja selgituseks tarvilikuks arvanud või mida linna-uurimise toimkond koguteose mõttes soovitavaks pidanud, olgugi et need vahest puhtgeograafilises töös ei ole vajalikud.

Tartu, lk. 193